ΓΛΩΣΣΑ ΤΑΞΗ Δ΄

Εμένα με νοιάζει

1. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τα κατάλληλα ρήματα που παράγονται από τις λέξεις της παρένθεσης.

⇨ Σιγά σιγά **καλυτερεύει** (καλύτερος) ο καιρός.

⇨ Όλο και κάτι _____ (πάθος) αυτός και _____ (νύστα) συνέχεια.

⇨ Όταν _____ (νύχτα), τα παιδιά μαζεύονται στα σπίτια τους.

⇨ Μη _____ (φόρτωμα) πολύ το γαϊδουράκι, γιατί δεν μπορεί να περπατήσει.

⇨ Τα λουλούδια _____ (άνθος) την άνοιξη.

⇨ Ο καιρός _____ (άγριος) για τα καλά σήμερα.

2. Να ξαναγράψεις τις προτάσεις με άλλο τρόπο, όπως στο παράδειγμα.

● Η άσκηση μας κάνει δυνατούς. → Η άσκηση μας δυναμώνει.

● Η ηλιοθεραπεία μας κάνει πιο μαύρους. → _____

● Τα γλυκά μας κάνουν πιο χοντρούς → _____

● Εδώ ο δρόμος γίνεται πιο στενός → _____

● Ο πατέρας κάνει άσπρο τον τοίχο → _____

3. Να συμπληρώσεις τις προτάσεις με ρήματα που παράγονται από τις λέξεις:
(όμορφος, καμάρι, ~~θρίαμβος~~, άγριος, ζεστός, ταξίδι, ψώνια)

➤ Ότι και να γίνει, στο τέλος η αλήθεια *θριαμβεύει*.

➤ Η γιαγιά ..... τα χέρια της στη σόμπα.

➤ Τα καλλυντικά ..... τις γυναίκες.

➤ Η Εύα ..... με τις φίλες της όλο το απόγευμα.

➤ Η μητέρα ..... για το γιο της διότι έγινε γιατρός.

➤ Φοβάμαι όταν ..... με το πλοίο.

➤ Ο δάσκαλος ..... όταν τα παιδιά κάνουν φασαρία.

4. Να σχηματίσεις ρήματα από τις παρακάτω λέξεις.

- **σημάδι → *σημαδεύω***
- ζωντανός → _____
- κόπος → _____
- βάδισμα → _____
- άγιος → _____
- ακριβός → _____
- φωλιά → _____
- τρόμος → _____
- ζύμη → _____
- χαμηλός → _____
- γυαλί → _____
- δέσιμο → _____
- κίτρινος → _____
- σκληρός → _____
- ανάγκη → _____
- άδειος → _____

5. Να συμπληρώσεις τις οικογένειες των παρακάτω λέξεων.

	ΡΗΜΑ	**ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΤΟ ΚΑΝΕΙ**
• *καθαρός*	*καθαρίζω*	*καθαριστής*
• σχολιάζω	_____	_____
• καπνός	_____	_____
• εξουσία	_____	_____
• πάλη	_____	_____
• αγορά	_____	_____

6. Να γράψεις στη σωστή στήλη τα ρήματα που σχηματίζονται από τις λέξεις στο συννεφάκι.

όπλο, κοντός, αφρός, στεφάνι, πίστη, ήσυχος, θυμός, παιδί, σάπιος, αθώος, κομμάτι, παχύς, ζήλια, δοκιμή, θερμός, μάτι, όνομα

• -ιάζω	**• -ίζω**
• -εύω	**• -ώνω**

• -αίνω	**• -άζω**

ΟΝΟΜΑ: …… ../…./ 200….

Επαναληπτικές ασκήσεις
4η θεματική ενότητα

1) Να σχηματίσεις στις παρακάτω πτώσεις τα παροξύτονα ουσιαστικά σε -ος προσέχοντας τον τονισμό των λέξεων:

Ονομαστική	Γενική ενικού	Γενική πληθυντικού	Αιτιατική πληθυντικ.
Ο δάσκαλος	του δασκάλου	των δασκάλων	τους δασκάλους
Ο διάλογος			
Ο άνθρωπος			
Ο ανήφορος			
Ο αντιδήμαρχος			
Ο κατάλογος			
Ο αντίλογος			
Ο δήμαρχος			

Δεν ξεχνώ ότι όλα τα προπαροξύτονα σε -ος κατεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και γενική και αιτιατική πληθυντικού. Εξαιρούνται οι σύνθετες προπαροξύτονες λέξεις και τα κύρια ονόματα. Πχ. ο Χρυσόστομος - του Χρυσόστομου

2) Στις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στα κενά τα ρήματα που παράγονται από τις λέξεις της παρένθεσης.

Α) Τα παιδιά _____(διάβασμα).

Β) Η μαμά _____ (ζεστός) το φαγητό.

Γ) Το γέλιο _____ (όμορφος) τη ζωή μας.

Δ) Μου αρέσει πάρα πολύ να _____ (ταξίδι).

Ε) Άρχισα να _____(κρύος) το πρωί που πάω στο σχολείο.

3) Να γράψετε το Πληθυντικό αριθμό των παρακάτω λέξεων:

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Το δίχτυ	
Το στάχυ	
Το δόρυ	
Το βράδυ	
Το δάκρυ	

4) Να κλίνετε το ουσιαστικό το βράδυ.

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
Ονομ.				
Γεν.				
Αιτ.				
Κλητ				

5) Στις παρακάτω προτάσεις να βρείτε ποιες από τις υπογραμμισμένες λέξεις είναι άρθρα ή αντωνυμίες. Βάλτε (Α) για τα άρθρα και (αντ.) για τις αντωνυμίες.

Α) Του ( ) αγόρασα ένα δώρο.

Β) Η μπλούζα του ( ) Νίκου είναι πράσινη.

Γ) Την ( ) άκουσα που έκλαιγε.

Δ) Άνοιξε το ( ) παράθυρο.

Ε) Δεν τους ( ) πέρασε ο θυμός.

Στ) Την ( ) Κατερίνα, την ( ) μάλωσα και το ( ) μετάνιωσα.

Ζ) Μας ( ) είπε ότι τη ( ) Μαρία την ( ) αγαπούσε.

ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΤΟΝΑ ΑΡΣΕΝΙΚΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ -ΟΣ

Ασκήσεις

Να συμπληρώσεις τα κενά των προτάσεων με την κατάλληλη πτώση των ουσιαστικών:

1. Η ένταση των ..... θα ξεπεράσει τα πέντε μποφόρ (άνεμος).
2. Ο πελάτης πείστηκε από τα λόγια του ..... (αντιπρόσωπος).
3. Το σχολείο μας έχει πολλούς ..... (διάδρομος).
4. Η ομιλία του ..... ήταν αξιόλογη (δήμαρχος).
5. Τα τρόφιμα περνούν από ειδικούς ..... (έλεγχος).
6. Η αναγγελία του ..... του τον στενοχώρησε πολύ (θάνατος).
7. Οι ..... των αυτοκινήτων είναι ενοχλητικοί (θόρυβος).
8. Οι τρεις Ιεράρχες γιορτάζουν στις 30 ..... (Ιανουάριος).
9. Η Θεσσαλονίκη έχει πολλές χιλιάδες ..... (κάτοικος).
10. Σε όλα τα κτήρια υπάρχει μια έξοδος ..... (κίνδυνος).
11. Μην πειράζεις τα πράγματα του ..... (κύριος).
12. Ο Μινώταυρος ζούσε σε ένα κρητικό ..... (λαβύρινθος).
13. Η πολυκατοικία που μένω έχει τέσσερις ..... (όροφος).
14. Η Ελλάδα υπέφερε στο παρελθόν από τον εμφύλιο ..... (πόλεμος).
15. Ο κ. Παπούλιας κατέχει τη θέση του ..... της δημοκρατίας (πρόεδρος).
16. Πάντα στην έκθεση ξεκινάμε γράφοντας ένα ..... (πρόλογος).
17. Η ζωή των ..... είναι λιτή και ασκητική (καλόγερος).
18. Το περπάτημα σε ..... είναι πιο δύσκολο από τον ..... (ανήφορος, κατήφορος).
19. Φώναξε δυνατά και ακούστηκε ο ..... (αντίλαλος)πολλές φορές.
20. Το πείσμα του ..... είναι ξακουστό (γάιδαρος).
21. Το συμβούλιο των ..... αποφάσισε την εκδρομή (δάσκαλος).
22. Οι λαγοί τρώνε τα καρότα από τους ..... (λαχανόκηπος).
23. Τα παυσίπονα θεραπεύουν τους ..... (πονοκέφαλος).
24. Το αυτοκίνητο λερώθηκε από τις λάσπες του ..... (χωματόδρομος).

ΟΡΙΣΤΙΚΟ ΑΡΘΡΟ – ΑΔΥΝΑΤΟΙ ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΣ

Να υπογραμμίσετε τα άρθρα και να βάλετε σε κύκλο τις προσωπικές αντωνυμίες.

Οι περιπέτειες των έξι μικρών ηρώων και μιας μεγαλύτερης φίλης τους.

Η παρέα μας ξεκινά από τον Πειραιά για το νησί της Αίγινας με το πλοίο “Καμέλια”.

Στην παραλία γίνονται οι απαραίτητες γνωριμίες και μεγαλώνει η συντροφιά.

Η Ράνια και η Νικόλ, η μεγάλη της παρέας, οργανώνουν τις διακοπές τους ώστε να τις γεμίσουν με ενδιαφέρουσες περιπέτειες.

Ξεκινούν τις έρευνές τους σε διάφορα σημεία του νησιού.

Το μυστικό του Μπεν Γκουν μπορεί ο καθένας μας να το μάθει διαβάζοντας το βιβλίο.

Ο άνεμος απογύμνωσε όλα τα δέντρα του ελατόδασους από το κάλυμμα του πάγου και το φως του όλο και χανόταν.

Απέναντί τους ένα κοπάδι λύκων βρισκόταν στα όρια της εξάντλησης από την πείνα.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Να δημιουργήσετε ρήματα από τα ουσιαστικά της κάθε κατηγορίας:

Σε – εύω : δραπέτης →
γύρος →
αλιεία →
βουλή →
παιδί →
κλαδί →

Σε – ώνω : καρφί →
σκαλί →
πλάκα →
ζύμη →
θυμός →

Σε - ίζω : αρχή →
όπλο →
κέρδος →
σφουγγάρι →
βρωμιά →

Σε – αίνω : βάθος →
φάρδος →
άσχημος →
παχύς →

Σε – ιάζω : κομμάτι →
καμπούρα →
μυρμήγκι →
γκρίνια →
ταίρι →

Σε – ύνω : απαλός →
μέγεθος →
ευθύς→

Σε – άζω : φωνή →
κραυγή →
άτιμος →

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΕ –Υ

Να κλίνετε την ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού και πληθυντικού των ουσιαστικών :στάχυ, δάκρυ, βράδυ, δίχτυ, δόρυ, οξύ.

Ενικός αριθμός						
ονομ.						
αιτ.						
κλητ.						
Πληθυντικός αριθμός						
ονομ.						
αιτ.						
κλητ.						

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Να γράψετε δίπλα από κάθε πρόταση ένα Α, αν είναι απλή ή ένα Σ, αν είναι σύνθετη και να υπογραμμίσετε τα υποκείμενά τους.

- Η Τζέην, ο Μίκαελ και τα δίδυμα Τζον και Μπάρμπαρα, είναι τα παιδιά της οικογένειας.
- Το γέλιο απελευθερώνει παράξενες δυνάμεις του ανθρώπου.
- Μέσα από αυτές τις συναντήσεις γνωρίζουν τους Εσκιμώους του Βορρά, τους μαύρους του Νότου, τους Κινέζους της Ανατολής και τους Ινδιάνους της Δύσης.
- Τα δώρα της, ένα πορτρέτο και η μαγική πυξίδα, τους αποζημιώνουν με μια γλυκιά γεύση αναμονής.
- Ο ήλιος με τις ζεστές του ακτίνες ζεσταίνει και εξατμίζει το νερό των ποταμών, των λιμνών, της θάλασσας, την υγρασία του εδάφους και των φυτών.
- Το νερό ξαναγυρίζει στη γη.
- Ο τυπογράφος μας είπε ότι το επάγγελμα αυτό είναι πολύ παλιό.
- Πριν από πολλά χρόνια ο Γερμανός Ιωάννης Γουτεμβέργιος ανακάλυψε την τυπογραφία και εφεύρε την πρώτη τυπογραφική μηχανή, το πιεστήριο.

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΡΗΜΑ ΠΟΙΩ

Να τοποθετήσετε τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στις προτάσεις ανάλογα με τη σημασία τους:

(οπλοποιός, εφαπλωματοποιός, ωρολογοποιός, γελωτοποιός, θαυματοποιός, τραγωδοποιός, κακοποιός, κορνιζοποιείο, οπλοποιείο, μηχανοποίητος, θεοποίητος)

- Οι..... κατασκευάζουν παπλώματα σε διάφορα σχέδια και μεγέθη.
- Σε ένα ..... μπορεί να δει κάποιος πώς συναρμολογούνται τα όπλα και να μιλήσει με τους ειδικούς ..... .
- Η μητέρα πήγε τον πίνακα στον ..... για να αλλάξει την κορνίζα.
- Οι πυραμίδες της Αιγύπτου φαντάζουν πράγματι..... ,λες και δεν τις έφτιαξε ο άνθρωπος.
- Στην αρχαιότητα υπήρχαν πολλοί ....., όπως ο Αισχύλος, οι οποίοι έγραφαν τραγωδίες.
- Στο τσίρκο εκτός από τους ακροβάτες, συμμετέχουν και αρκετοί ..... .
- Όταν πήγα το ρολόι μου στον ....., εκείνος μου είπε ότι είχε τελειώσει η μπαταρία.
- Ο ..... αρχικά κατάφερε να ξεφύγει από την αστυνομία, αλλά αργότερα τον συνέλαβαν για την κλοπή που είχε κάνει.
- Ο David Copperfield ανήκει στους σύγχρονους ..... . Τα κόλπα του είναι υπέροχα.
- Τα αυτοκίνητα είναι πλέον ..... . Σύγχρονες μηχανές τα συναρμολογούν χωρίς τη βοήθεια του ανθρώπου.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

1. *Στο παρακάτω κείμενο υπογράμμισε τα άρθρα και κύκλωσε τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών .*

Τις πρώτες μέρες τους μιλούσα από το τηλέφωνο . Τα βράδια συνήθως , μετά το τέλος της βάρδιας. Το σκεφτόμουν από το πρωί και το σχεδίαζα . Πήγαινα από τους πρώτους έξω από τον τηλεφωνικό θάλαμο που τον είχαν τοποθετήσει στην έξοδο του εργοστασίου και τον χρησιμοποιούσα ακριβώς την ώρα που τον χρειαζόμουν .

2. *Τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων να μετατραπούν σε ονόματα κάνοντας όσες αλλαγές χρειάζονται .*

Οι μαθητές ασχολούνται με την εργασία τους .
.....
Ο θίασος περιοδεύει στην επαρχία .
.....
Τα καυσαέρια μολύνουν την ατμόσφαιρα .
.....

3. *Τα κατάλληλα ονόματα των παρακάτω προτάσεων να μετατραπούν σε ρήματα .*

Ο εντοπισμός του ναυαγίου .
.....
Η αποκάλυψη του ενόχου.
.....
Η προστασία του περιβάλλοντος .
.....

4. *Χαρακτήρισε τις παρακάτω προτάσεις σαν απλές (Α) ή σύνθετες (Σ) .*

Τα χαρτιά δεν είναι σκουπίδια. ☐
Οι μαθητές και οι μαθήτριες δεν πετάνε χαρτιά στο προαύλιο . ☐
Η ανακύκλωση εξοικονομεί ενέργεια . ☐
Στο σχολείο μας συλλέγουμε χαρτιά και μπαταρίες . ☐

5. *Συμπληρώνω τα κενά των προτάσεων με τα ουσιαστικά που βρίσκονται στην παρένθεση στην κατάλληλη πτώση.*

- Το γραφείο του …… (**πρόεδρος**) είναι στο τέλος του διαδρόμου.
- Η διαμαρτυρία των …… (**κάτοικος**) ήταν ειρηνική.
- Τα αγκάθια του …… (**σκαντζόχοιρος**) έχουν μήκος 2 με 5 εκ.
- Τα πρεβάζια των …… (**αυλόγυρος**) είναι γεμάτα λουλούδια.
- Οι ηθοποιοί μελετούσαν τους …… (**διάλογος**) του έργου.

6. *Συμπλήρωσε τια κενά των παρακάτω προτάσεων με ρήματα που παράγονται από τις λέξεις που βρίσκονται στον κύκλο*

Η αποθήκη ..... από το πρωί .

Κανείς δεν τον ..... για να ολοκληρώσει τη δουλειά του .

Η γιαγιά ..... το φαγητό των παιδιών .

Η θάλασσα είχε ..... από τους ισχυρούς ανέμους .

..... το διάβασμα από νωρίς το πρωί .